

Шинкаренко О. Є.

кандидат соціологічних наук, викладач
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
кв. 121, вул. Гетьманська, 15, м. Мелітополь, 72301, Україна,
тел.: +380984313013
E-mail: shinklena1@rambler.ru
ORCID 0000–0002–0009–8664

**ДЕМОКРАТИЧНІ ВИБОРИ ТА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА
І СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН¹**

В статті розглянута важлива проблема забезпечення безпеки особистості в умовах трансформації соціальних відносин, яка, як виявилось при проведенні в сучасній Україні соціологічних досліджень, стикається із проблемою неподолання патріархального характеру суспільства. Аналізується ситуація у різних регіонах країни. Визначаються основні напрямки ціннісних орієнтацій населення та їх втілення при проведенні демократичних виборів. Підкреслюється необхідність в процесі організації подібних виборів орієнтації громадян на політичні партії та політиків, що можуть забезпечити через втілення демократичних, європейських цінностей підвищення соціально-політичної та соціально-психологічної безпеки особистості.

Ключові слова: соціально-політична безпека, соціально-психологічна безпека, демократичні вибори.

Постановка проблеми. В умовах радикальної трансформації сутності соціальних відносин, що відбувається в останні десятиріччя в Україні, перед кожною людиною, навіть пересічним українцем, постає дуже важлива, актуальна та непроста проблема. Сутність її у наявній суперечності між старим «радянським» способом існування в суспільстві, коли особистість практично повністю «покладає» усі свої сподівання на вирішення соціально-економічних та низки інших проблем на державу (фактично діє принцип патерналізму), з одного боку, та, з іншого, — способом існування, розвитку людини, який передбачає, так би мовити, самостійне функціонування особистості в суспільстві протягом такого існування, вирішення нею низки проблем (забезпечення матеріального добробуту сім'ї, пошук роботи у випадку наявності безробіття і таке інше самостійно, спираючись на власні зусилля, досвід та вміння) [1]. Тобто так, як це відбувається у сучасних ринкових та демократично розвинених країнах.

Саме той факт, що далеко не усі люди на пострадянському просторі, у тому числі і в Україні, можуть самостійно вирішувати подібні ситуації та

¹ Стаття підготовлена на основі доповіді на Другій Міжнародній науково-практичній конференції «Соціальні, психологічні та політичні проблеми транскордонної безпеки», м. Одеса, 5 лютого 2016 року.

у багатьох випадках все ще спостерігається специфічне патерналістське ставлення до організації свого суспільного життя, і генерує проблему соціально-психологічної та соціально-політичної безпеки особистості у подібному суспільстві. Причому одним із шляхів виходу з такої ситуації, організації вільного, самостійного визначення свого життя, життєдіяльності виступає, з нашої точки зору, участь громадян у демократичних виборах, в обранні в органи державного управління та місцевого самоврядування таких політиків, людей, що хочуть та можуть забезпечити, по-перше, створення такої соціально-економічної та соціально-політичної ситуації, яка б стимулювала відповідну організацію суспільних процесів. По-друге, допомогу деяким прошаркам людей, що звикли до специфічної психології споживацтва за рахунок покладання на державу, тобто стимулювати їх до самостійності у прийнятті та реалізації рішень, пов'язаних із власним життям, власним вирішенням своєї долі.

Мета статті — провести аналіз проблеми сучасного стану соціально-політичної та соціально-психологічної безпеки людей у сучасній Україні, пов'язаної із «пережитками» радянської психології патерналізму, та визначити роль у вирішенні відповідних проблем демократичних виборів, що відбуваються в країні.

Виклад основного матеріалу: результати дослідження. Реалізуючи поставлену вище мету дослідження, безумовно, у першу чергу треба визначити те, наскільки явище психології споживацтва за рахунок і за безпосередньою допомогою держави розповсюджено серед сучасних українців. Як свідчать соціологічні дослідження, явище це достатньо широко розповсюджене, причому має свої особливості у залежності від регіонів країни, а не тільки віку людей, що досить зрозуміло, оскільки люди старшого віку ще жили у період, коли функціонувала система, яка породжувала подібну психологію [1; 3].

Наведемо результати одного з останніх за терміном проведення соціологічних досліджень, здійснених фірмою «Юкрейніан соціолоджі сервіс» у вересні 2015 року, у проведенні якого взяла безпосередню участь авторка цієї статті. У ході дослідження було опитано 4000 респондентів в усіх регіонах України (без Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей) з використанням репрезентативної вибірки (див. таблицю 1).

Отже, судячи з результатів дослідження, сьогодні, практично через чверть століття після «зникнення» Радянського Союзу із усіма його принципами соціально-економічного та соціально-політичного регулювання відносин в суспільстві, більше третини громадян України все ж таки «сподіваються» на повну державну допомогу в організації своєї життєдіяльності.

Особливо цікавим є наступне: за відповідним критерієм можна виділити три практично відмінні один від одного регіони країни. Перший — це Донбас та Причорномор'я, де людей із суто споживацькими, патерналістськими настроями більше половини. Другий — західні регіони країни, де таких людей небагато, менше 30 %. Нарешті, третій, а саме Харківська, Дніпропетровська та Запорізька області, де ситуація, так би мовити, «середня» (до речі, не дуже відрізняються від такої і ще два регіони — Центр і Буковина та Закарпаття).

Таблиця 1

**Відповіді на запитання: «Яке з цих суджень Вам ближче?»
(% опитаних; n=4000)**

	Держава повинна нести повну відповідальність за забезпечення кожної людини усім необхідним	Держава повинна забезпечити людям однакові «правила гри» у житті, а далі сама людина несе відповідальність	Важко відповісти
В цілому по масиву	34,3	58,1	7,6
Галичина (Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська)	23,2	65,0	11,8
Волинь (Волинська, Рівненська)	19,7	73,2	7,1
Буковина та Закарпаття (Чернівецька, Закарпатська)	37,4	60,7	1,9
Поділля (Вінницька, Хмельницька)	24,4	69,6	6,0
Полісся (Житомирська, Київська, Чернігівська, Сумська)	25,0	61,2	13,8
Центр (Черкаська, Полтавська, Кіровоградська)	35,4	53,4	11,2
Нижнє Подніпров'я (Дніпропетровська, Запорізька)	35,5	60,2	4,3
Слобожанщина (Харківська)	40,7	52,9	6,4
Причорномор'я (Одеська, Миколаївська, Херсонська)	51,1	47,2	1,7
Донбас (Донецька, Луганська)	56,5	34,7	8,8
Київ	33,9	60,3	5,8

З нашої точки зору, подібний «вододіл» між цими територіями достатньо чітко корелюється з їхніми соціально-політичними перевагами, вірніше перевагами їх мешканців. Тобто тими, що орієнтуються на Європу, на Росію та у більшій своїй частині все ж на європейський напрямок. До речі, саме та обставина, що ситуація із соціально-економічними та соціально-політичними настроями на Слобожанщині та Нижньому Подніпров'ї, які дуже відрізнялися від відповідних на Донбасі та Причорномор'ї, і стала запорукою того, що «побудувати» Новоросію декому не вдалося. При цьому треба мати на увазі ту обставину, що настрої людей в областях Причорномор'я є дуже тривожними, такими, що можуть у подальшому заважати руху України до Європейського Союзу.

Навряд чи у цій статті є необхідність детально аналізувати проблеми, що пов'язані із такими настроями людей регіонах України (це не входить у

наші завдання і не є основною метою аналізу). Головне, що треба зробити, виходячи із мети пропонованої статті, — це визначити, яким чином описана ситуація, що склалася на сьогодні, може впливати на недостатню соціально-психологічну та соціально-політичну безпеку особистості у подібній ситуації, створювати якісь загрози такій безпеці.

Що ж на сьогодні в соціології у першу чергу розуміють під соціальною та соціально-політичною безпекою? Зрозуміло, що такий стан суспільних відносин, який виключає соціальне, політичне, економічне, духовне придушення особистості та соціальних груп, використання насилля до них з боку держави або інших соціально-політичних суб'єктів. Якщо ж казати безпосередньо про соціально-політичну безпеку, то мається на увазі також система заходів та функцій держави із захисту політичних інтересів як окремих громадян, так і народу країни в цілому.

Якщо казати про окремі складові, що впливають на стан соціально-політичної безпеки, то до них, безумовно, у першу чергу треба віднести наступні: масове порушення у державі прав громадян, що належать до різних соціальних, етнічних, релігійних утворень; наявність в окремих регіонах країни сепаратистських сил; загострення відносин між представниками різних етносів, різних релігійних конфесій; відсутність та невикористання ефективних методів забезпечення законності та правопорядку, боротьби із злочинністю та деякі інші.

У той же час соціально-психологічна безпека особистості, соціальних груп обумовлюється, з одного боку, такими вимогами до соціально-політичної безпеки (громадяни повинні бути упевненими, що буде забезпечена ефективна боротьба із злочинністю, корупцією, непідтримання різноманітних сепаратистських настроїв та етнічних й релігійних конфліктів). З іншого, будуть дотримуватися певні соціально-економічні принципи функціонування економіки держави; ми маємо на увазі не взаємовідносини між окремими особистостями, а організацію життєдіяльності суспільного організму в цілому.

Тобто люди бажають, щоб, по-перше, у державі був певний соціально-політичний «спокій». По-друге, щоб влада прислухалася до вимог населення у забезпеченні таких соціально-економічних механізмів, які б відповідали його потребам. До речі, саме цим можна, з нашої точки зору, пояснити ту обставину, що населення України, її громадяни постійно обирають таку владу, яка не дуже схильна до проведення реальних ринкових реформ, а більше спекулює на обіцянках «поліпшити життя вже сьогодні». Коли ж справа доходить до дійсно болючих реформ, то підтримка громадянами влади різко падає.

Зосередимося на розгляді та аналізі одного з найважливіших методів забезпечення соціально-політичної та соціально-психологічної безпеки населення країни, яким, виходячи з попереднього аналізу, виступають вибори до органів державної влади та місцевого самоврядування, що відбуваються в країні і спрямовані саме на забезпечення тих критеріїв безпеки, про які йшлося вище.

Часто-густо після закінчення тих чи інших виборів в Україні (президентських, особливо парламентських та місцевих) у громадській думці по-

чинають панувати настрої щодо того, «що ми обирали їх для того, щоб вони поліпшили наше життя, а вони...». Дійсно, саме на виборах (поки що якісь серйозні референдуми в країні не проводяться) люди віддають перевагу тим чи іншим політикам, які пропонують свої підходи до вирішення проблем, що забезпечують подальшу економічну, політичну, психологічну безпеку населення.

Проблема лише у тому, за що саме голосують українські виборці сьогодні? Чи справді та обставина, що у Верховній Раді, обраній у жовтні 2014 року, тільки 70–80 депутатів (так часто говорять на політичних шоу, що проводяться на телебаченні) реально репрезентують погляди, прагнення українців до реформ, а інші — «просунуті» олігархами або виграли вибори за рахунок «гречки»?

Голосування, що проводяться в Україні, як свідчать закордонні спостерігачі, у достатньо демократичний спосіб, дійсно на сьогодні практично завжди призводять до того, що більша частина Верховної Ради не завжди конструктивна та відповідальна щодо висловлення інтересів населення, виборців. Про це зокрема свідчать голосування в останні роки за державні бюджети «під ялинку», непоборене до цього часу «кнопкодавство», коли один депутат голосує за себе та за «того хлопця». Добре, коли хоча б за одного. І таке інше. Тому й виникає основне і кардинальне питання, що характеризує ставлення населення України до її виборчої системи та її функціонування: «Чи дійсно обрані депутати «обманюють» людей та після їх обрання діють всупереч їх інтересам, чи, може, тут задіяні якісь інші чинники?».

Спробуємо розібратися у цій проблемі. У першу чергу розглянемо мотиви, якими керуються українські виборці, коли приходять на виборчі дільниці та віддають свої голоси за партії і кандидатів. Візьмемо для прикладу результати соціологічних досліджень, проведених у трьох мажоритарних округах у ході виборчої кампанії у Верховну Раду, здійснених у 2012 році при безпосередній участі автора статті, а саме: у виборчому окрузі № 20 (Волинська область) опитано 800 респондентів; № 101 (Кіровоградська область) опитаний 791 респондент; № 205 (Чернігівська область) опитано 800 респондентів (див. таблицю 2) [3].

Хоча можна зауважити, що, на жаль, наведені результати здобуті при використанні так званого альтернативного запитання (тобто респондент міг обрати лише одну відповідь), все ж таки цілком очевидно, що головним мотивом голосування на виборах для українців залишається виконання так званого «громадського обов'язку». Тобто фактично проста демонстрація своєї участі у політичному житті країни. Само по собі це дуже важливо. Але викликає подив та обставина, що тільки від 9 до 18 % опитаних приходять на виборчі дільниці для того, щоб продемонструвати свою згоду (або незгоду) з політикою держави, керівництва регіону, вплинути на ситуацію в країні, районі, можливість її зміни. Навряд чи хто буде заперечувати, що саме це й є основним завданням участі виборців у виборах. Зрозуміло, якщо казати про тих виборців, які дійсно хочуть визначити свою позицію щодо розвитку країни чи регіону. Отже можна зробити висновок,

що лише незначна частина українських виборців бере участь у виборах для того, щоб реально оцінити ситуацію в країні чи регіоні, оцінити діяльність органів влади, просунути для врахування нею та виконання інтересів більшості населення.

Тепер визначимо: які ж конкретно інтереси, що саме українські виборці вважають основним, яке спрямування їх цінностей та відповідних орієнтацій? Для цього звернемося до результатів загальнонаціонального дослідження, що було здійснене у вересні 2015 року та вже згадувалося. Наведемо відповіді респондентів на деякі запитання, поставлені для того, щоб визначити подібні інтереси та орієнтації.

Таблиця 2

Відповіді на запитання: «Скажіть, будь ласка, чому Ви збираєтесь брати участь у виборах народного депутата України?» (% опитаних)

	Округ № 20 (Волинська область) $n_2 = 800$	Округ № 101 (Кіровоград- ська область) $n_3 = 791$	Округ № 205 (Чернігівська область) $n_4 = 800$
Це мій громадянський обов'язок: вважаю, що я зобов'язаний брати участь в політичному житті країни, міста, регіону	61,6	56,0	58,3
Таким чином хочу показати свою згоду (або незгоду) з політикою держави, керівництва регіону, вплинути на ситуацію в країні, районі, можливість її зміни	18,7	12,0	9,3
Хочу підтримати кандидата, якому я довіряю, симпатизую	7,0	11,1	10,8
Не хочу, щоб до влади прийшла людина, якій я не довіряю, не симпатизую	3,4	7,2	7,9
Брати участь у таких виборах мені просто цікаво, хочу подивитися, хто переможе в змаганні кандидатів	1,0	5,3	2,3
Візьму участь, оскільки відсутність депутата від нашого округу не дає змоги репрезентувати інтереси населення у Верховній Раді	1,3	3,1	3,4
Візьму просто за звичкою, тому, що голосують друзі, родичі, сусіди, звик ходити на виборчу дільницю	2,9	4,8	4,1
З інших причин	0,3	0,1	1,6
Важко відповісти	3,8	0,4	2,3

«ЩО ВИ ПІДТРИМУЄТЕ У ПЕРШУ ЧЕРГУ: ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ АБО СТИМУЛЮВАННЯ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ?»:

– 47,6 % — у першу чергу — підвищення розміру пенсій, зарплат і т. ін.,

– 44,2 % — у першу чергу — фінансову підтримку зростання економіки,

– 8,2 % — важко відповісти.

«ЩО ВИ ПІДТРИМУЄТЕ: ВИСОКІ ПОДАТКИ, БІЛЬШЕ «СОЦІАЛКИ» АБО НАВПАКИ?»

– 32,6 % — збільшення податків з бізнесу, щоб допомогти простим людям,

– 52,4 % — зменшення податків з бізнесу, щоб краще розвивалася економіка,

– 15,0 % — важко відповісти.

«ЩО ВИ ПІДТРИМУЄТЕ: ПРИВАТИЗАЦІЮ АБО ДЕПРИВАТИЗАЦІЮ?»:

– 58,9 % — повернення у державну власність найбільшої кількості підприємств,

– 22,7 % — максимально можлива приватизація державних підприємств;

– 18,4 % — важко відповісти.

«ЩО ВИ ПІДТРИМУЄТЕ: ПІЛЬГИ АБО АДРЕСНІ СУБСИДІЇ?»:

– 38,7 % — скорочення кількості пільг та на заміну надання тим громадянам, що цього потребують, грошових субсидій,

– 40,7 % — збільшення обсягу та кількості пільг населенню,

– 20,6 % — важко відповісти.

«ЧИ ВИ ПІДТРИМУЄТЕ ПІДВИЩЕННЯ АБО ЗНИЖЕННЯ ПЕНСІЙНОГО ВІКУ?»:

– 6,7 % — підвищення пенсійного віку до рівня, який би давав можливість не дотувати пенсійний фонд з боку бюджету,

– 38,4 % — збереження нинішнього пенсійного віку,

– 45,4 % — зниження пенсійного віку, навіть за рахунок дефіциту пенсійного фонду,

– 9,5 % — важко відповісти.

«ЩО ВИ ПІДТРИМУЄТЕ: КОНТРОЛЬ ЗА ЦІНАМИ АБО ВІЛЬНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ?»:

– 51,9 % — повний державний контроль за рівнем цін,

– 32,8 % — вільне ціноутворення, але державний контроль за недопущенням монополій,

– 8,0 % — повна відсутність будь-якого контролю, усе повинен регулювати ринок,

– 7,3 % — важко відповісти.

Наведені результати дослідження (нагадаємо, що за репрезентативною вибіркою) сьогодні притаманні значній кількості українців. Навряд чи треба їх коментувати, особливо зважаючи на те, що практично половина опитаних вважають, що треба зменшити пенсійний вік, який на сьогодні

в Україні є практично найнижчим у світі. Або на те, що більшість населення, яке живе у суспільстві із ринковою економікою, потребує повного державного контролю за рівнем цін.

Саме наведені результати дослідження, які у достатньому обсязі віддзеркалюють ті настрої, що досі існують в українському суспільстві, говорять про те, що люди голосують за певних кандидатів (діяльністю яких потім незадоволені) найчастіше не за «гречку». Відомо ж, що можна її взяти, а голосувати у кабіні для голосування як завгодно. Це вже добре усвідомили деякі політики і політтехнологи, що призвело на останніх виборах до появи дуже цікавого масового порушення: вони вимагали від людей надавати фото бюлетенів, що виборці заповняли та кидали в урни. Тому, з нашої точки зору, можна із впевненістю казати про те, що обраний нещодавно корпус депутатів (як Верховної Ради, так і місцевих рад) повністю відповідає тим цінностям та настроям українських виборців, що реально мають місце. Тобто багато в чому віддзеркалюють патерналістський характер українського суспільства, який ще багато в чому зберігається.

Зрозуміло, що наведені результати досліджень також свідчать про поступову та непросту зміну суспільної свідомості значної маси українців, пов'язану із трансформацією соціальних відносин у теперішній час руху країни до ринкової економіки, демократії, взагалі європейських цінностей. Не викликає сумнівів та обставина, що описані вище ціннісні орієнтації українців, пов'язані із специфікою їх соціально-економічного становища, соціально-економічною політикою, що проводиться державою, значною мірою впливають на соціально-політичну та соціально-психологічну безпеку українців. Це, зокрема, стосується зниження життєвого рівня населення, на що впливають значна інфляція; відміна низки пільг, що практично нічим не компенсується; постійне зростання цін; погіршення медичного обслуговування та недостатнє фінансування освіти і таке інше. І саме проведення демократичних виборів, активна участь у них громадян виступають гарантією постійного укріплення соціально-політичної та соціально-психологічної безпеки особистості у складних умовах суспільства, що трансформується.

Висновки. Соціологічні дослідження, що проводяться сьогодні в Україні, свідчать про те, що процеси сучасної трансформації соціальних відносин у напрямку демократії та європейських цінностей, супроводжуються явищами, притаманними суспільству патерналістського характеру, спрямованими зокрема на перекладання відповідальності за свої життя та розвиток на державу. Особливо це стосується регіонів Донбасу та Причорномор'я.

Подібна ситуація містить загрозу соціально-політичній та соціально-психологічній безпеці населення країни, оскільки знижує його сталість в умовах трансформації соціальних відносин, рівень протидії соціально-економічним та іншим загрозам, що мають місце. Одним з найважливіших чинників протидії подібним загрозам виступають демократичні вибори, в процесі яких громадян поступово обирають партії і політиків, а разом з цим і цінності, що все в більшій мірі укріплюють безпеку особистості у суспільстві, що трансформується.

Список літератури

1. Полторац В. А. Избирательные кампании: научный подход к организации / В. А. Полторац, О. В. Петров. — К.: Знання України, 2004. — 120 с.
2. Політичний маркетинг: сутність, функції, проблеми використання: монографія / В. А. Полторац та ін.; за ред. В. А. Полторака. — Д.: Вид-во ДУЕП імені Альфреда Нобеля, 2010. — 152 с.
3. Шинкаренко О. Є. Маркетингова модель електоральної поведінки: сутність та основні характеристики / О. Є. Шинкаренко // Український соціологічний журнал. — 2013. — № 1-2. — С. 87-91.

References

1. Poltorak, V. A. and O. V. Petrov. Izbiratelnye kampanii: nauchnyy podkhod k organizatsii. [Election campaigns: scientific approach to the organization] K.: Znaniya Ukrainy, 2004.
2. Poltorak V. A. et al., Politichniy marketing: sutnist, funktsii, problemi vikoristannya. [Political marketing: essence, functions, use problems] Edited by V. A. Poltorak. D.: Vid-vo DUEP imeni Al'freda Nobelya, 2010.
3. Shinkarenko, O. Y. Marketingova model' elektoral'noi povedinki: sutnist' ta osnovni kharakteristiki. [Marketing model of electoral behavior: essence and main characteristics] Ukrainian sociological journal 1-2 (2013): 87-91.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2016

Шинкаренко Е. Е.

кандидат психологических наук, преподаватель
Мелитопольский государственный педагогический университет
имени Богдана Хмельницкого,
кв. 121, ул. Гетьманская, 15, г. Мелитополь, 72301, Украина

ДЕМОКРАТИЧЕСКИЕ ВЫБОРЫ И СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ И СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ЛИЧНОСТИ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ СОЦИАЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Аннотация

В статье рассматривается важная проблема обеспечения безопасности личности в условиях трансформации социальных отношений, которая, как было определено в результате проведения в современной Украине социологических исследований, сталкивается с проблемой преодоления патриархального характера общества. Анализируется ситуация в разных регионах страны. Определяются основные направления ценностных ориентаций населения и их реализации при проведении демократических выборов. Подчеркивается необходимость в процессе организации подобных выборов ориентации граждан на политические партии и политиков, которые могут обеспечить через внедрение демократических, европейских ценностей повышение социально-политической и социально-психологической безопасности личности.

Ключевые слова: социально-политическая безопасность, социально-психологическая безопасность, демократические выборы.

Shinkarenko O. Y.

PhD in Sociology, Lecturer,
Melitopol Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University,
apt. 121, 15 Hetmanska str., Melitopol, 72301, Ukraine

DEMOCRATIC ELECTIONS AND THE SOCIO-POLITICAL AND SOCIO-PSYCHOLOGICAL SECURITY OF AN INDIVIDUAL IN TERMS OF TRANSFORMATION OF SOCIAL RELATIONS

Abstract

The article examines an important issue of security of an individual in terms of transformation of social relations. The purpose of the article is to analyze the current situation of socio-political and socio-psychological security of people in modern Ukraine related to the «remnants» of the Soviet psychology of paternalism and to determine the role of democratic elections that are held in the country concerning relevant issues.

The opinion polls conducted in Ukraine today indicate that the process of modern transformation of social relations towards democracy and European values is accompanied by phenomena inherent to a society with paternalistic nature, and the citizens tend in particular to shift responsibility for their lives and development onto the state. This situation contains a threat to the socio-political and socio-psychological security of population because it reduces its sustainability under conditions of transformation of social relations.

One of the most important factors in struggling against such threats is to hold democratic elections. During these elections citizens elect parties and politicians and along with them the values that are more likely to strengthen the security of an individual in transforming society.

The author emphasizes the necessity to organize such elections targeting citizens to political parties and politicians who can provide the implementation of democratic European values aimed to improve the socio-political and socio-psychological security of personality. The research paper identifies the main areas of value orientations of population and their implementation during the democratic elections.

Key words: socio-political security, socio-psychological security, democratic elections.